

ตอบปัญหาเรื่องนิพพาน ณ เชื้อนภูมิพล จ.ว.ตาก

เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ถาม พระนิพพานเป็นอิตตาหรืออนัตตา ใครขอเรียนหลวงตาช่วยให้คำอธิบายด้วย
ครับ

ตอบ เรื่องพระพุทธศาสนา ขณะนี้สื่อมวลชนคือชาวพุทธเรานี้แล กำลังวิพากษ์วิจารณ์
เรื่องพระนิพพาน แต่เรื่องกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหาเต็มหัวใจ ไม่
เห็นวิพากษ์วิจารณ์กันบ้าง นี่เอาพระนิพพานมาถามหลวงตาบัว หลวงตาบัวเกิดมาไม่
ได้เกิดมากับพระนิพพาน เกิดมากับราคะตัณหา พ่อแม่เสพสมกัน ลูกแตกออกมาเป็น
หลวงตาบัว แล้วไม่เห็นมีใครวิพากษ์วิจารณ์ เข้าใจไหมละ นี่เอะอะวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง
พระนิพพาน หลวงตาบัวก็จนตรอก ถ้าวิพากษ์วิจารณ์ถึงเรื่องความโลภ ความโกรธ
ราคะตัณหาไม่ต้องตอบ รู้กันทุกคนหรืออันนี้ที่ไม่ถามนั้นนะ เพราะรู้กันทุกคนนี้หรือ

อ้าว จะวินิจฉัย จะตอบให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ เรื่องพระพุทธศาสนาเป็น
ธรรมะที่ลึกซึ้งมาก เกินกว่าความรู้ของคนมีกิเลสสามไตรโลกธาตุนี้จะทราบธรรมของ
พระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นและประกาศสอนพวกประชาชนสัตว์โลก
ทั้งหลาย เป็นธรรมที่เลิศเลอถึงกับพระพุทธเจ้าทรงท้อพระทัย เพราะความรู้นี้ ธรรมนี้
ลึกซึ้งละเอียดสุด จะเรียกว่าเกินกว่าสัตว์ทั้งหลายจะรู้จะเห็นจะเข้าใจตามได้ แต่เมื่อ
พระองค์มาทรงวินิจฉัยใคร่ครวญดูนั้น เทียบอุปมาเหมือนกับว่าภูเขาทั้งลูกนี้ มองไป
เต็มไปด้วยหินผาป่าไม้ ซึ่งไร้สาระทางประโยชน์อันสูงและอันสูงสุด พระองค์จึงท้อพระ
ทัย เพราะมองดูภูเขาทั้งลูกไร้สาระไปประหนึ่งว่าเกือบทั้งหมด

ทรงพิจารณาด้วยพระญาณก็ยิ่งทราบว่า ภูเขาลูกนี้แม้จะไร้สาระไปเกือบ
ทั้งหมดก็ตาม แต่ส่วนที่ยังเหลือพอที่จะเป็นสารประโยชน์จากวัตถุแร่ธาตุต่าง ๆ ในภู
เขาลูกนี้ยังมี พระองค์จึงทรงพิจารณา แล้วการท้อพระทัยในการที่จะสั่งสอนโลก
นั้น ทรงมีพระเมตตาที่จะถอดจะถอนเอาสารประโยชน์จากภูเขาลูกนั้น คำว่าภูเขาลูก
นั้นหมายถึงสัตว์โลกทั้งหลายนี้ เต็มไปด้วยสิ่งที่ไร้สาระ แต่สิ่งที่มีสาระมีอยู่จำนวนน้อย
ได้แก่คุณธรรมภายในใจ พระองค์จึงทรงแนะนำสั่งสอนพวกที่ควรจะได้เป็นสาระ

เหมือนอย่างเราไปหยิบเอาแร่ธาตุต่าง ๆ ในภูเขาลูกนั้น ซึ่งเป็นสารประโยชน์มา
ทำประโยชน์ต่อไป นี่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนสัตว์โลก แม้จะมีจำนวนน้อยก็มีสารคุณ
อันล้นพ้นที่ควรจะสนพระทัยในการแนะนำสั่งสอน แล้วจึงมาสั่งสอน นี่พูดถึงเรื่องว่า
ศาสนาหรือธรรมนี้ เป็นสิ่งที่ประหนึ่งว่าสุดวิสัยของโลกที่จะรู้ที่จะเห็นจะเอื้อมถึงได้ ที่
พระองค์ท้อพระทัย ละเอียดลออสุ่มขนาดนั้น ที่นี้พูดถึงพระนิพพานก็คือธรรม
ประเภทนี้เอง ประเภทที่โลกนี้สุดวิสัย

ที่นี้มีผู้ถือนิพพานว่าเป็นอัตตาหรืออนัตตานั้น ขอชี้แจงทางภาคปฏิบัติ เอาหัวใจหลวงตานี้ออกยื่นเลยให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบว่า หลวงตาปฏิบัติธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานมาตั้งแต่วันออกปฏิบัติ พัดกับกิเลสบนภูเขา ตามถ้ำเจ้าจอมผาป่าช้าป่ารกชัฏ ไม่ได้ออกมาอยู่ตามเมืองตามนา แม้จะไปอยู่จังหวัดไหนก็ตาม อยู่ในป่าในเขาอย่างนี้ตลอดมา เพื่อเป็นความสะดวก เป็นสนามชัยที่จะพาดฟันหันแหลกกับกิเลสได้โดยสะดวก จึงต้องอุตสาหะพยายามคั่นคิดมาตั้งแต่เริ่มแรก

ที่จิตวุ่นวายส่ายแส่เป็นพินเป็นไฟภายในหัวใจนี้ ก็เห็นประจักษ์ในหัวใจนี้ตลอดมา เอาธรรมเหมือนกับน้ำที่สะอาดชะล้างเข้าไป ด้วยความพากความเพียรความอุตสาหะพยายามบิกบั่นตลอดไป ก็เหมือนกับน้ำคอยชะล้างสิ่งสกปรกทั้งหลายนั้นให้จางลงไป ๆ จิตใจปรากฏเป็นแสงสว่างขึ้นมาภายในหัวอก ความรู้คือใจแท้ ๆ อยู่ในหัวอกนี้ อาศัยในท่ามกลาง สิ่งเหล่านี้เป็นเรือนร่างของจิตดวงนั้น อันนี้เป็นเครื่องมือเป็นเรือนร่าง

เหมือนอย่างศาลาหลังนี้เป็นเรือนร่างสำหรับอยู่ของพวกเรา อันนี้ร่างกายนี้ก็ เป็นเรือนร่างสำหรับอยู่ของใจ ใจนี้รู้ซ่านไปหมด ทางตาก็คือเครื่องมือของความรู้นี้ เพื่อเห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ ทางหูก็เป็นเครื่องมืออันหนึ่งสำหรับได้ยิน จากผู้รู้อันนี้ส่งออกไปรับทราบจากเครื่องมืออันนี้ อันนี้รับรู้อันนั้น อันนั้นรับรู้อันนั้น จนกระทั่งประสาทส่วนต่าง ๆ ทั่วร่างกายของเรา อะไรมาสัมผัสสัมพันธ์นี้รู้ไปหมดตามความรู้สึกที่ส่งไปในเครื่องมือต่าง ๆ ให้รู้นั้นให้เห็นนี้ ให้สัมผัสสัมผัสสัมพันธ์นี้ นี้เรียกว่าอาการหรือทางเดินของจิต เครื่องมือของจิตที่ใช้อยู่ หมายถึงร่างอันนี้ทั้งหมด นี้เป็นเครื่องมือของความรู้ันนั้นล้วน ๆ

เพราะฉะนั้นเวลาเครื่องมือชำรุด เช่น คนตาบอดแล้วมองไม่เห็น ทั้ง ๆ ที่ความรู้มีอยู่แต่เครื่องมือทางตุนี้อันชำรุดไปเสีย ตาบอด หูหนวกฟังไม่ได้ยิน ส่วนสัมผัสอันใดที่ขาดวินหรือด้านไปอย่างนี้ มันก็ไม่รับทราบสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลาย เรียกว่าเครื่องมือหายไป ๆ ชำรุดลงไปจนใช้ไม่ได้ เมื่อใช้ไม่ได้ทั้งหมดนี้เรียกว่าตาย เครื่องมือนี้ใช้ไม่ได้แล้ว เรียกว่าตาย จิตดวงที่รู้นี้ถอนออกจากร่างนี้ ออกไปสู่กำเนิดนั้นไปสู่กำเนิดนี้ นี้ละจิต พี่น้องทั้งหลายจำให้ต๊ะนะ นี้ละหลักพุทธศาสนาอย่างแท้จริงที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็น ทรงปฏิบัติมา สั่งสอนโลกดังที่นำออกมาเวลานี้

ที่นี้ความรู้ันนี้คือจิต จิตนี้ไม่มีสิ่งที่อาศัย สมบัติเงินทองข้าวของทุกอย่างที่เต็มอยู่ภายนอกซึ่งเรายึดว่าเป็นเจ้าของนี้ หมดความหมายในขณะที่ลมหายใจได้ขาดจากร่างลงไปเท่านั้น เรียกว่าคนตาย สิ่งเหล่านั้นก็พังไปด้วยกันหมด ที่นี้จิตนี้ไม่ตาย บาป บุญ แทรกอยู่กับจิตนี้ไม่ตายด้วยกัน ไปด้วยกัน ผู้มีบาปมากก็ไปตกนรก มีบาป

มากเท่าไรก็ลงนรกจมปีง ๆ นรกท่านแสดงไว้ถอดจากพระทัยของพระพุทธเจ้ามา ประกาศให้โลกทั้งหลาย ผู้มีญาณความรู้อย่างพระพุทธเจ้าสามารถมองเห็น เช่นพระอรหันต์องค์เชี่ยวชาญรู้เห็นอย่างพระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็น แม้จะไม่เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ก็เห็น เป็นสักขีพยานพระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี

แล้วผู้ที่ทำบาปทำกรรมมากจะตกนรกหลุมที่หนึ่ง เรียกว่ามหันตทุกข์มหันตโทษ ตกนรกอยู่ไม่ทราบก็กับก็กลัวว่าจะได้หลุดพ้นจากนรกหลุมนี้ แล้วเลื่อนขึ้นมาจากนรกหลุมนี้ เป็นความทุกข์เบาขึ้นมาแล้วก็อยู่นรกหลุมนี้ เบาขึ้นมาอยู่นรกหลุมนี้ ๆ เรื่อยไป ไม่ได้ขาดออกมอย่างเดียว ไม่ได้พ้นอย่างเดียวเหมือนเขาติดคุกติดตะราง เขาติดคุกติดตะรานั้น โทษจะก็ปีก็ตาม เมื่อพ้นโทษแล้วหลุดจากเรือนจำมา พ้นโทษแล้วเข้าถึงบ้านทันที ไม่ต้องไปเป็นอะไรต่ออะไรต่อไปอีก ไม่ต้องเสวยกรรมหนักกรรมเบาอะไรต่อไปอีก ออกจากเรือนจำพ้นความเป็นนักโทษแล้วก็เข้าถึงบ้านทันที ไปบ้านทันที เรียกว่าหมดโทษในทันทีจากความ เป็นนักโทษในเรือนจำ

แต่คนตกนรกสัตว์ตกนรกนี้ไม่เป็นเช่นนั้น พ้นจากนรกหลุมมหันตทุกข์นี้แล้วเลื่อนขึ้นมาทุกข์เบาขึ้นมา ๆ เรื่อย ๆ กว่าที่พ้น นรกท่านแสดงไว้ ๒๕ หลุม นรก ๒๕ ขุมสำหรับบรรณากรรมของสัตว์ทั้งหลายผู้มีหนักเบาต่างกัน กรรมชั่วหนักที่สุดท่านแสดงไว้ ๕ ประการ คือ ฆ่าบิดา ๑ ฆ่ามารดา ๑ ฆ่าพระอรหันต์ ๑ ฆ่าพระปัจเจกพุทธเจ้า ๑ ทำสังฆเภทให้สงฆ์แตกจากกัน ๑ ทำลายพระพุทธเจ้าแม้ไม่ถึงตายก็ตาม เพียงบอบข้ำส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งพระอวัยวะก็เป็นกรรมหนักเช่นเดียวกัน ๑ เรียกว่ากรรมหนัก ๕ ประเภท

หากว่าโลกมนุษย์เรายังพอมีสติตั้งอยู่บ้างแล้วให้รีบยับยั้งทันที ในกรรม ๕ ประเภทนี้เป็นกรรมที่เด็ดขาดแสนร้อนที่สุดเลย ลงในนรกหลุมมหันตทุกข์มหันตโทษ เป็นอันดับหนึ่งของนรกที่เสวยกองทุกข์มหันตทุกข์อยู่ในนั้นหมด นี่กรรม ๕ ประเภทนี้ ลงในหลุมนี้ แล้วหย่อนลงมา เช่น ฆ่าสัตว์ผู้มีบุญมีคุณ ฆ่าผู้ฆ่าคนผู้มีบุญมีคุณ ลดหย่อนกันลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงการฆ่าสัตว์ทั่ว ๆ ไป บาปก็จะมีเป็นลำดับลำดับหนักเบาต่างกันน้อยต่างกันน้อยอย่างนี้ เรื่องตกนรกก็ตกตามนี้ ๆ จำให้ตึนะ ถอดจากศาสนาของพระพุทธเจ้ามาให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ตามหลักความจริงเป็นอย่างนี้ ลบไม่สูญ

สามแดนโลกธาตุใครจะมาลบเรื่องบาปเรื่องบุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพานลบไม่ได้ทั้งนั้น เป็นหลักธรรมชาติมีมากก็กับก็กลัวกับไม่ได้เลย นี่ละสัตว์ทั้งหลายเวียนว่ายตายเกิดตกอยู่อย่างนี้ นี่หมายถึงความชั่วที่เป็นอยู่กับจิต จิตดวงนี้ไม่ตาย แล้วก็พาจิตดวงนี้หมุนลงไปนรก ตามแต่กรรมหนักเบาเสวยไปโดยลำดับ จน

กระทั่งพ้นจากนรกมาแล้ว ยังต้องมาเป็นเปรตเป็นผีหาขทานกินกับญาติกับวงศ์ ดังที่
เราทำบุญอุทิศให้ผู้ตายทุกวันนี้แหละ

เราทำบุญอุทิศให้ผู้ตายนี้ เปรตมี ๑๓ ประเภท อันนี้เรียก ปรทัตตูปชีวีเปรต
เปรตพวกนี้เวลาพ้นมาแล้วมาเป็นเปรตจำพวกนี้แล้ว ก็มีความสามารถที่จะรับส่วนบุญ
ส่วนกุศลจากญาติพี่น้องพ่อแม่ญาติวงศ์ทั้งหลายได้ ที่นี้พอเราทำบุญให้ทานเราอุทิศ
ส่วนกุศล เปรตพวกนี้ก็มารับได้ นอกจากนั้นรับไม่ได้ นี่เปรตมี ๑๓ จำพวก จำพวก
เดียวที่รับได้ให้พี่น้องทั้งหลายทราบไว้เสีย นี่ขึ้นมาเป็นเปรต จากนั้นก็มาเป็นคน เป็น
คนพิการง่อยเปลี้ยเสียขาเป็นอัมพาตเป็นอัมพฤกษ์ เป็นคนพิการง่อยเปลี้ยเสียขา
เปอร์ดเซนต์ วิจารณ์ง่อยเปลี้ยเสียขา มนุษย์ขาดอวัยวะ จากนั้นมาก็เป็นมนุษย์
สมบูรณ์ นี่หมายถึงพวกที่ทำบาปทำกรรมหนัก ทำกรรมหนักดังที่กล่าวมาแล้วนี้

ไม่ว่ากรรมประเภทใดไม่มีที่ลับไม่มีที่แจ้ง เปิดเผยอยู่กับการกระทำของตัวเอง
จะไปทำในที่มืดก็ตามในที่แจ้งก็ตาม เจ้าของเองผู้ทำบาปไม่มีที่มืดที่แจ้ง เป็นกรรมชั่ว
ตลอดเวลาในขณะที่ทำ นี่หมายถึงการทำชั่ว ที่นี้เวลาทำลงไปแล้วบาปนี้ไม่มีที่ลับที่แจ้ง
เป็นบาปตลอดเวลาขณะที่ทำลงไปมากน้อย นี่ละกรรมเหล่านี้ติดอยู่กับใจของสัตว์ทั้ง
หลาย พอตายแล้วถ้าใครมีกรรมหนักก็ติดฝังเดียว ไม่ต้องได้ถามกันว่าจากนี้ไปถึงนั้นกี่
กิโล จากจังหวัดนี้ถึงจังหวัดนั้นก็กิโล จากนรกหลุมนี้ไปนรกหลุมนั้นก็กิโล ไม่ต้องถาม
กัน ขาดสะบันงาไปทีเดียวฝังถึงเลย ๆ ไม่มีนาที่โมงกาลสถานที่ที่ไหนไม่มี อันนี้ถึงทัน
ทีเลย นี่เราพูดถึงเรื่องความชั่วที่ติดอยู่กับหัวใจของสัตว์โลก พาให้สัตว์ทั้งหลายได้รับความ
ทุกข์ความทรมานอยู่ตลอดเวลา

พวกเราทั้งหลายที่เกิดมานี้เกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่ว ไม่ได้เกิดมา
ด้วยอำนาจวาตอากาศลม ๆ แล้ง ๆ ไปเฉย ๆ ดังที่วาดกันมาตลอดแต่หาความจริงไม่ได้
นี่เอาความจริงมาพูด นี่เราพูดถึงเรื่องความชั่วมันติดหัวใจ พาสัตว์ทั้งหลายให้ตกนรก
ตั้งแต่มหันตทุกข์ขึ้นมาจนกระทั่งถึงมนุษย์ ส่วนการทำดีก็เหมือนกัน การทำความดีนี้ไม่
มีที่แจ้งที่ลับเช่นเดียวกับการทำบาป ทำมากทำน้อยทำที่ไหนก็ตามจะเป็นบุญเป็นคุณ
ติดแนบกับใจเช่นเดียวกัน

ใจนี้เป็นเหมือนแก้วตัวหนึ่ง ข้างนี้เป็นบาป ข้างนี้เป็นบุญ ติดอยู่ภายในใจ
เพราะฉะนั้นเวลาตายแล้วจิตนี้ไม่เคยตาย บาปบุญติดแนบอยู่ภายในใจ จึงส่งผลให้ไป
เกิดในที่ชั่ว เช่นตกนรก บุญทำให้เกิดในสถานที่ดี เช่นมาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบมี
วาสนาบารมี แล้วก็ไปสวรรค์ เป็นเทวบุตรเทวดาชั้นนั้น ๆ สวรรค์มี ๖ ชั้น นรกมี ๒๕
หลุม สวรรค์เป็นฝ่ายความดีนี้มี ๒๒ ชั้น ตั้งแต่จาตุมฯ ขึ้นไปถึงปรนิมมิตวสวัตดี มี ๖
ชั้น พรหมโลกมี ๑๖ ชั้น นี่สำหรับบรรจุคนผู้สร้างบุญสร้างกุศล สร้างได้มากได้น้อย

ควรจะเป็นคนเป็นมนุษย์ก็มาเป็นมนุษย์ ควรจะเป็นเทวบุตรเทวดาก็ไปเป็นเทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ตลอด แล้วผู้ที่มีบารมีสูงสุดเป็นจิตที่บริสุทธิ์ทรงวิมุตติพระ นิพพานไว้ในหัวใจแล้ว ตีตฝั่งถึงพระนิพพานทีเดียวเลย นี้เรียกว่าวิบากกรรม มีอยู่กับ ทุกคนทุกตัวสัตว์

เราไม่ได้มาเกิดอย่างลอย ๆ เราเกิดมาด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกรรม เพราะ ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงไม่ให้ประมาทกัน ใครจะเกิดในสถานที่ใดสกุลใดมั่งมีศรีสุขหรือ ทุกข์จนหนโลกขนาดไหนก็ตาม ท่านไม่ให้ประมาทกัน เพราะเรานี้เกิดมาด้วยอำนาจ แห่งกรรมของตน ๆ แต่ละคน ๆ ไม่ลับปนกัน ท่านจึงไม่ให้ประมาทกัน วาระเขาทำชั่ว เขาก็มีกรรมประเภทนี้ เขาทำดีประการใด เขาก็มีความดีประเภทนี้ ๆ ไม่คละเคล้ากัน เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ให้ประมาทกัน ถึงวาระที่เสวยกรรมชั่วก็มี เสวยกรรมดีก็มี สัตว์ ทุกตัวสัตว์เป็นอย่างนั้นเรื่อยมาเป็นลำดับ นี่พูดถึงจิตดวงนี้ไม่ตาย มันพาสัตว์ให้เกิดให้ ตาย หมุนเวียนสูง ๆ ต่ำ ๆ อยู่นี่ตลอดมาก็กัปก็กัลป์ในสัตว์บุคคลรายหนึ่ง ๆ นี่ตายไม่ รู้ก็กัปก็กัลป์มาเรื่อยโดยลำดับ นี่คือจิตไม่ตาย

ที่นี้ยื่นเข้ามาเมื่อเราสร้างวาสนาบารมีแก่กล้าสามารถแล้ว จะเป็นการทำบุญให้ ทานประเภทใดก็ตาม ที่แจ่งที่ลับกับกัลป์ไหนไม่นับ แต่จะฝังอยู่ที่จิต พักตัวอยู่ที่จิตนั้น แล ถ้าเป็นบาปก็พักตัวอยู่ในจิต เป็นบุญก็พักตัวอยู่ในจิต จนบุญนี้สมบูรณ์แบบแล้วก็ หนุนผู้บำเพ็ญนี้ให้หลุดพ้นถึงพระนิพพาน ถึงธรรมชาติที่ว่าสุตวิสัยที่จะนำมาประกาศ สอนโลกได้ เพราะเลยโลกเลยสงสารเลยสมมุติโดยประการทั้งปวง นี่ท่านเรียกว่า นิพพาน หรือเรียกว่าธรรมธาตุ ผู้สร้างบารมีสมบูรณ์แบบแล้วเข้าถึงขั้นนี้ ขั้นหาที่คาดที่ หมายไม่ได้ แต่ไม่สงสัยสำหรับผู้ทรงธรรมประเภทนั้น เช่น พระพุทธเจ้า พระปัจเจก พุทธเจ้า พระอรหันต์ แม้พระองค์เดียวไม่เคยสงสัยธรรมชาติอันนี้เลย เพราะจิตกับ ธรรมชาติอันนี้เป็นอันเดียวกันแล้ว นี้เรียกว่านิพพาน

ที่นี้จะมาตอบปัญหาละที่นี้ละ เรื่องพุทธศาสนาขณะนี้ สื่อมวลชนกำลังวิพากษ์ วิจารณ์เรื่องพระนิพพาน จึงขอหมัสการเรียนถามว่า พระนิพพานเป็นอัตตาหรือเป็น อนัตตา นี้ถามว่าอย่างไรละ

พระนิพพานนั้นคือพระนิพพาน นี้ตอบแล้วนะนี่นะ ท่านแสดงไว้ในธรรมว่า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มรรค ๔ นั้นได้แก่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคา มิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตมรรค อรหัตผล นี้เรียกว่า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ คือพ้นจาก ๘ ภูมินี้ไปแล้วเป็นนิพพาน ๑ นิพพานมีหนึ่งเท่า นั้นไม่เคยมีสอง ไม่มีสองกับอัตตา ไม่มีสามกับอนัตตา นิพพานคือนิพพาน อัตตา อนัตตา นั้นเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพานล้วน ๆ เป็นพระนิพพานไปไม่ได้

ผู้ที่พิจารณาให้ถึงพระนิพพาน ต้องเดินเหยียบย่างไปในไตรลักษณ์ คือ พิจารณาไปกับเรื่อง ทุกข์ เรื่อง อนิจจัง อนัตตา และอตฺตา ซึ่งเป็นกองแห่งกิเลสสุขุม เต็มอยู่ในนั้น ให้ถอนอิตฺตานุกูลิ คือความเห็นว่าเป็นตนเป็นตัวเหล่านี้ก็ออกเสียได้ จิต จึงจะหลุดพ้นเป็นพระนิพพาน เพราะฉะนั้นพระนิพพานจึงเป็นพระนิพพานเท่านั้น เป็นอตฺตาเป็นอนัตตาไม่ได้ เพราะอตฺตากับอนัตตานั้นเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพาน

เช่นเดียวกับเราเดินก้าวขึ้นสู่บันได ขั้นหนึ่งสองขั้นขึ้นไป จนกระทั่งถึงที่สุดของ บันได ก้าวเข้าสู่บ้านของเรา เมื่อเข้าสู่บ้านแล้วบันไดก็เป็นบันได บ้านก็เป็นบ้าน จะให้ บ้านกับบันไดมาเป็นอันเดียวกันไม่ได้ นี่คำว่าไตรลักษณ์ก็ดี อตฺตาก็ดี นี่คือบันไดก้าว เข้าสู่มรรคผลนิพพาน เมื่อพ้นจากนี้ ปล่อยนี้หมดแล้ว จิตก็ก้าวเข้าสู่พระนิพพาน เหมือนกับว่าเราก้าวเข้าสู่บ้านของเรา หมดปัญหาที่บันได บันไดจึงจะกลายเป็นบ้าน ไปไม่ได้ บ้านจะมากลายเป็นบันไดไปไม่ได้ บ้านต้องเป็นบ้าน บันไดต้องเป็นบันได

นี่ไตรลักษณ์คือ อตฺตาก็ดี อนัตตาก็ดี เป็นบันไดทางก้าวเดินเพื่อมรรคผล นิพพาน จะเป็นนิพพานไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นนิพพานจึงเป็นนิพพาน นิพพานมีอัน เดียวเท่านั้น ไม่มีสองกับอตฺตาที่โปะเข้าไปเป็นส่วนเพิ่มส่วนเติมเข้าไป เหมือนกับดิน เหนียวติดพระนิพพานเป็นไปไม่ได้ อนัตตาก็เป็นทางเดินจะเป็นพระนิพพานไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นนิพพานคือนิพพานเท่านั้น เรียกว่า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เป็นทางก้าวเดินเพื่อพระนิพพาน ขอให้พี่น้องทั้งหลายทราบตามนี้ ผิดถูก ประการใดเราพูดตามหลักความจริง

ที่ว่ายกตัวหลวงตาออกมา หลวงตาได้ก้าวเดินตามนี้แล้ว พิจารณา อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา อตฺตา ทั้งหมดนี้ จนรอบคอบขอบเขตหาที่ดำหนิไม่ได้แล้ว จิตปล่อยวางจาก อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา และ อตฺตา นี้แล้วติดฝั่งถึงความบริสุทธิ์วิมุตติเต็มหัวใจนี้ จะว่า อันนี้เป็นนิพพาน จะว่าก็ได้ไม่ว่าก็ได้ ถึงขั้นนี้แล้วหมดปัญหา พ้นจากบันไดขึ้นมาถึง บ้านแล้ว

นี่ละการปฏิบัติธรรมต้องให้รู้ที่ใจ อย่าลุ่ม ๆ คลำ ๆ นำเพียงตำรับตำรามาเป็น หนอนแทะกระดาศกเถียงกัน เดี่ยวเขาจะหาว่าพวกเราชาวพุทธนี้เป็นหมากัดกันใน กระดาศอย่างนั้นก็อาจเป็นได้ แล้วอย่าไปตำหนิเขานะ ถ้าเราไม่ปฏิบัติเอาเพียง กระดาศมาเถียงกัน เถียงวันยังค่ำก็ไม่มีสิ้นสุด เหมือนอย่างที่เราเรียนหนังสือ เรียนปริยัติ เรียนอรรถเรียนธรรม เรียนตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงพระนิพพาน เรียนบาปสงสัยบาป เรียนบุญสงสัยบุญ เรียนนรกสงสัยนรก เรียนสวรรค์สงสัยสวรรค์ จนกระทั่งพรหมโลก นิพพาน เรื่องเปรตเรื่องผี ตำรับตำราท่านแสดงไว้ เรียนไปถึงไหนสงสัยไปถึงนั้น เรียน

ถึงพระนิพพานก็ไปตั้งเวทีต่อสู้กับพระนิพพาน ว่านิพพานมีหรือไม่มีหนา สุดท้ายก็ให้กิเลสลบไปหมดว่านิพพานไม่มี

ก็เป็นอันว่าลบไปหมด บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี ไปเสียหมด นี่คือกิเลสลบนักปรีดที่เรียนหนังสือ ทั้งท่านทั้งเราเป็นแบบเดียวกันหมด หากความหมายไม่ได้ หากตนเป็นตนเป็นตัวไม่ได้ เพราะได้แต่ชื่อของบาปของบุญของนรกของสวรรค์ของนิพพาน ไม่ได้ตัวจริงของสิ่งเหล่านี้มาครองในหัวใจ หายสงสัยไม่ได้

ที่นี้การปฏิบัติ บุญมีที่ไหนไม่มีที่ไหนรู้ที่ใจ บาปมีไม่มีที่ไหนปรากฏที่ใจ เพราะใจเป็นนักรู้ ตลอดนรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน จำขึ้นที่ใจหายสงสัยหมด นี้เรียกว่า รู้จริงเห็นจริง ไม่ใช่เป็นความจำที่เรียนมาจากตำรับตำราซึ่งถกเถียงกันไม่มีวันหยุดได้เลย แต่ถ้าเข้าภาคปฏิบัติแล้วจะเจอเข้าไปโดยลำดับ ๆ เช่นพี่น้องทั้งหลายมาสู่สถานที่นี้ สถานที่นี้บางท่านไม่เคยเห็นก็จะคาดวาดภาพไปต่าง ๆ ว่า เห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ พอก้าวเข้ามาสู่สถานที่นี้แล้วหายสงสัยไหม ดูซิสถานที่นี้เป็นยังไงบ้าง

นี่เราก้าวเข้าสู่มรรคสู่ผลก็เหมือนกัน สมมติเป็นยังไง ปัญญาเป็นยังไง วิมุตติหลุดพ้นเป็นยังไง บาป บุญ นรก สวรรค์ เป็นยังไง จะจำขึ้นที่หัวใจนี้แล้วหายสงสัย ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธรเจ้าไปถามใคร เพราะเป็นของอันเดียวกัน เหมือนอย่างเรามาสู่สถานที่นี้ เป็นของอันเดียวกันคือศาลาหลังนี้ เห็นอย่างเดียวกัน รู้อย่างเดียวกัน ถามกันหาอะไร นี่เรื่องมรรคผลนิพพานก็เช่นเดียวกับนี้แหละ ไม่ต้องถามกัน

วันนี้ได้ตอบปัญหาให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ถึงเรื่องนิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตา อัตตากับอนัตตาเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพาน จะเป็นพระนิพพานไปไม่ได้ ให้จิตประจักษ์กับหัวใจตัวเองซิ อนัตตาก็เต็มหัวใจ อัตตาเต็มหัวใจ ด้วยความรู้รอบขอบเขตโดยทางปัญญา มีมหาสติมหาปัญญาเป็นสำคัญในภาคปฏิบัติ ที่จะฆ่ากิเลสเหล่านี้ให้หลุดลอยไปได้ มีมหาสติมหาปัญญาเท่านั้น มหาสติมหาปัญญาเป็นเครื่องมืออันทันสมัยฆ่ากิเลสขาดสะบั้นไปเลย เมื่อมหาสติมหาปัญญาได้พิจารณาอันนี้รอบหมดแล้ว สลัด อนิจจัง ทุกขัง อนตตฺตา และ อตตฺตา ออกจากใจแล้วจิตติดเป็นพระนิพพานขึ้นมาเลย นั่นละเรียกว่านิพพาน ไม่ใช่ อนิจจัง ทุกขัง อนตตฺตา และ อตตฺตา ซึ่งเป็นทางเดินนี้ไปเป็นพระนิพพาน อันนี้เป็นทางเดิน

วันนี้พูดธรรมะให้พี่น้องทั้งหลายทราบเพียงแค่นี้ก่อน แล้วยังมีปัญหาวะไรถามมาอีก แล้วคำว่านิพพาน ๆ มีลักษณะยังไงนั้น นิพพานไม่มีลักษณะ ถ้ามีรูปร่างขึ้นมา ก็ต้องมีลักษณะ พระนิพพานไม่มีรูปร่าง เป็นนามธรรม แต่นามธรรม พ้นจากความสมมุติโดยประการทั้งปวง ท่านตั้งชื่อขึ้นมาว่านิพพาน นี่ก็เป็นสมมุติอันหนึ่งเหมือนกัน ธรรมธาตุหลักธรรมชาตินั้นเป็นอันหนึ่ง อันนี้ตั้งชื่อขึ้นมา เมื่อตั้งชื่อขึ้นมานี้ก็แยกแยะ

ไปขัดแย้งกันไปทั่ว แล้วหาว่านิพพานเป็นอัตตาบ้าง เป็นอนัตตาบ้าง นิพพานให้เป็น ศูนย์กลางแห่งความจริงแล้ว นิพพานคือนิพพาน จะเป็นอย่างไรไปไม่ได้ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อัตตาและอนัตตา นี่เป็นทางเดินเพื่อพระนิพพาน จะเป็นพระนิพพานไปไม่ได้ เอาละพูดแค่นี้ก่อน

เราพูดย้ำต่อนท้ายที่ว่านิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตานี้ เราต้องดูหัวใจของผู้ปฏิบัติ ผู้นี้จะเป็นผู้ตัดสินใจเอง จิตที่จะเป็นวิมุตติบริสุทธิ์เต็มทีนั้น จิตต้องปล่อย อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี่ทั้งหมดเสียก่อน อันนี้เป็นสมมุติ ความหลุดพ้นนั้นเป็นวิมุตติ จิตต้อง ปล่อยนี้หมด สลัดนี้ออกแล้วจิตก็เป็นนิพพาน เพราะฉะนั้นคำว่านิพพานกับอัตตากับ อนัตตา จึงเข้ากันไม่ได้ในภาคปฏิบัติ เรายันได้เลยในหัวใจหลวงตาบัว สามแดน โลกธาตุนี้หลวงตาบัวไม่เคยหวั่นไหวกับอะไรทั้งนั้น เพราะเป็นสมมุติ จิตดวงนี้เป็น วิมุตติเรียบร้อยแล้วไม่มีอะไรเข้ามาเอื้อมถึง เราจึงเอาจิตที่ไม่มีอะไรมาเอื้อมถึงนี้มา พิจารณา แยกออกไปให้สมมุติทั้งหลายได้พิจารณาได้ฟังกันบ้าง นี่คือผลแห่งการ ปฏิบัติตามพุทธศาสนา เห็นประจักษ์อยู่ที่ใจนี้

มรรคผลนิพพานคุณงามความดีทั้งหลายในวงพุทธศาสนาของเรา นี้ คือตลาด แห่งมรรคผลนิพพานสด ๆ ร้อน ๆ ไม่มีคำว่าครีว่าล้าสมัย อันนั้นเป็นเรื่องกิเลสหลอก คน พระพุทธเจ้านิพพานไปเท่านั้นปีเท่านั้นปีมรรคผลนิพพานไม่มี ๆ กิเลสมันเป็นยังงั ไขมันมีมากี่ครั้งก็สมัยแล้ว ไม่เห็นว่ามันครีมันล้าสมัยไปแล้ว หหมดแล้วในหัวใจของโลกไม่ มี ความโลภก็ไม่มี ความโกรธไม่มี ราคะตัณหาไม่มี ผัวเมียไม่ต้องทะเลาะกันอย่างนี้ไม่ เห็นมี ไปที่ไหนเห็นแต่ผัวแต่เมียทะเลาะกันเรื่องกามกิเลส มันทำไมไม่ครีไม่ล้าสมัยไป บ้างกับเขา มรรคผลนิพพานทำไมครีทำไมล้าสมัยไปหมด แต่กิเลสมาครองบ้านครอง เมือง อำนาจมันใหญ่โตมาจากไหน ให้พี่น้องทั้งหลายพิจารณา แล้วฟัดมันลงไปขาด สะบั้น ผัวเมียจะอยู่ด้วยกันสบายนะ

เอาละพอ